

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

«Основи електроізоляційної техніки»

Шифр та назва спеціальності

141 Електроенергетика, Електротехніка та Електромеханіка

Інститут

ННІ Енергетики, електроніки та електромеханіки

Освітня програма

Електроенергетика

Кафедра

Електроізоляційна та кабельна техніка (133)

Рівень освіти

Перший
Бакалаврський

Тип дисципліни

Професійна

Семестр

5

Мова викладання

Українська,

Викладачі, розробники

Гонтар Юлія Григорівна

yuliia.gontar@khpi.edu.ua

Кандидат технічних наук, старший викладач кафедри електроізоляційної та кабельної техніки НТУ "ХПІ"

Авторка та співавторка понад 30 наукових публікацій
Курси: «Техніка високих напруг», «Розрахунок та конструювання електроізоляційних конструкцій», «Основи електроізоляційної техніки», «Техніка випробувань електроізоляційних, кабельних та оптоволоконних систем», «Силові кабельні системи для електроенергетики», «Проектування електроізоляційних, кабельних та оптоволоконних систем».

Загальна інформація

Анотація

Курс «Основи електроізоляційної техніки» розвиває знання про різні типи електричної ізоляції за призначенням, складом, властивостями і особливостями застосування; фізичні процеси, які відбуваються в електроізоляційних матеріалах при дії електромагнітного поля. В ході навчання студенти дізнаються про вплив на властивості, характеристики та параметри матеріалів температури, вологи та інших зовнішніх факторів; та знайомляться з сучасними методами випробування та вимірювання основних характеристик електроізоляційних матеріалів.

Мета та цілі дисципліни

Метою курсу є надання фундаментальних знань у поєднанні з практичною спрямованістю застосування цих знань в галузі електричної інженерії про механізми основних процесів, що відбуваються в електричній ізоляції, тенденції розвитку в області сучасних матеріалів, устаткування при виробництві та експлуатації електроізоляційної техніки для забезпечення «Основи електроізоляційної техніки» надійного та ефективного її функціонування в електротехніці, електромеханіці та електроенергетиці.

Формат занять

Лекції, лабораторні роботи, практичні роботи, самостійна робота, курсова робота, консультації.
Підсумковий контроль – екзамен.

Компетентності

- K01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- K02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- K07. Здатність працювати в команді.
- K08. Здатність працювати автономно.
- K12. Здатність вирішувати практичні задачі із залученням методів математики, фізики та електротехніки.
- K17. Здатність розробляти проекти електроенергетичного, електротехнічного та електромеханічного устаткування із дотриманням вимог законодавства, стандартів і технічного завдання.
- K18. Здатність виконувати професійні обов'язки із дотриманням вимог правил техніки безпеки, охорони праці, виробничої санітарії та охорони навколишнього середовища.
- K20. Усвідомлення необхідності постійно розширювати власні знання про нові технології в електроенергетиці, електротехніці та електромеханіці.
- K27. Отримання та використання професійних знань та розумінь, пов'язаних з процесами створення і використання безпечних та ефективних електроізоляційних, кабельних та оптоволоконних систем.

Результати навчання

- ПР01. Знати і розуміти принципи роботи електричних систем та мереж, силового обладнання електричних станцій та підстанцій, пристроїв захисного заземлення та грозозахисту та уміти використовувати їх для вирішення практичних проблем у професійній діяльності.
- ПР05. Знати основи теорії електромагнітного поля, методи розрахунку електричних кіл та уміти використовувати їх для вирішення практичних проблем у професійній діяльності.
- ПР07. Здійснювати аналіз процесів в електроенергетичному, електротехнічному та електромеханічному обладнанні, відповідних комплексах і системах.
- ПР10. Знаходити необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, оцінювати її релевантність та достовірність.
- ПР11. Вільно спілкуватися з професійних проблем державною та іноземною мовами усно і письмово, обговорювати результати професійної діяльності з фахівцями та нефхівцями, аргументувати свою позицію з дискусійних питань.
- ПР18. Вміти самостійно вчитися, опановувати нові знання і вдосконалювати навички роботи з сучасним обладнанням, вимірювальною технікою та прикладним програмним забезпеченням.
- ПР20. Вирішувати професійні задачі з проектування, монтажу та експлуатації електроенергетичних, електротехнічних, електромеханічних комплексів та систем.
- ПР22. Знати та вміти розробляти прості конструкції електроенергетичних і електротехнічних об'єктів та оцінювати механічну міцність розроблених конструкцій
- ПР26. Знати і розуміти процеси створення і використання безпечних та ефективних електроізоляційних, кабельних та оптоволоконних систем.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 48 год., практичні заняття - 16 год., лабораторні заняття - 16 год., самостійна робота – 70 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Електротехнічні матеріали», «Фізика діелектриків»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій та підставі

сучасних платформ. На практичних та лабораторних заняттях використовується проєктний підхід до навчання, ігрові методи, peer-to-peer, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій при проєктуванні електроізоляційних систем

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Поняття електричної ізоляції.

Класифікація електричної ізоляції. Історія виникнення та трансформації до сучасних трендів. Области застосування.

Тема 2. Газ як електрична ізоляція. Сфери застосування. Проблеми та перспективи використання.

Вимірювання електричної міцності газів. Використання сумішей. Способи очистки та дегідратації газових ізоляційних проміжків.

Тема 3. Використання вакууму в електроізоляційній техніці.

Вакуумні вимикачі та перемикачі. Особливості застосування, монтажу та обслуговування.

Тема 4. Рідинні електроізоляційні матеріали. Трансформаторні масла.

Типи трансформаторних масел. Застосування, діагностика. Старіння трансформаторного масла. Сучасні тренди on-line контролю стану ізоляції трансформаторів високої потужності.

Тема 5. Рідинні електроізоляційні матеріали. Рідкі кабельні компаунди.

Перспективи та проблеми застосування рідких та в'язких кабельних компаундів. Діагностика стану ізоляції - методи та техніка для проведення випробувань.

Тема 6. Рідинні електроізоляційні матеріали. Конденсаторні рідини.

Види і типи конденсаторів, їх застосування в електроенергетиці. Конденсатори з рідкими діелектриками.

Тема 7. Тверда ізоляція. Трансформатори.

Емаль-ізоляція як основний діелектрик трансформатора. Застосування паперу в трансформаторній техніці. Ізолювання виводів трансформатора.

Тема 8. Тверда ізоляція. Трансформаторні вводи, ізолятори та обмежувачі перенапруг.

Типи і види трансформаторних ввідів. Ізолятор як окремий виріб. Застосування ізоляторів у повітряних лініях електропередавання. Вплив форм-фактору на вид напруги, яку може витримати ізолятор. Відмінність і подібність ОПНів та чому їх потрібно два.

Тема 9. Тверда ізоляція. Ізолювання кабелів і проводів.

Вибір типу ізоляційних матеріалів відповідно до умов експлуатації. Навантаження, що має витримати кабель. Способи накладання ізоляції.

Тема 10. Діагностика твердої ізоляції.

Випробування - види, методи та періодичність випробувань. Застосування різних підходів для отримання більшої точності отриманих даних. Руйнівні та неруйнівні методи випробувань.

Теми практичних занять

Тема 1. Сучасні технологічні рішення при створенні систем електричної ізоляції.

Тема 2. Електроізоляційні системи синхронних генераторів, силових трансформаторів та автотрансформаторів, синхронних компенсаторів.

Тема 3. Застосування нанотехнологій при створенні електроізоляційної техніки

Тема 4. Інноваційні рішення в технології виготовлення кабелів зі зшитою ізоляцією.

Теми лабораторних робіт

Тема 1. Вивчення властивостей та сфер застосування електроізоляційних матеріалів. Дослідження структури зразків електроізоляційних матеріалів, їх параметрів та ознак.

Тема 2. Визначення електричної міцності рідинних діелектриків. Ознайомлення з нормами електричної міцності та технічними засобами випробування на електричний пробій

трансформаторного масла.

Тема 3. Визначення питомих електричних опорів твердих діелектриків з різним ступенем вологості й забруднення.

Тема 4. Розрахунок та вимірювання електричної ємності конденсаторів різних типів. Визначення діелектричної сталості.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання курсової роботи з розрахунку ізоляції електротехнічного пристрою. Результат розрахунків та моделювання оформлюється у письмовий звіт.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Базова література:

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. Схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. 145 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145-2006- %D1 %80](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145-2006-%D1%80)
2. СОУ-Н ЕЕ 20.302:2007 Норми випробування електрообладнання (нова редакція 2020 р.).- Київ, 2020, 262 с.
3. Приймальні та експлуатаційні випробування електроустаткування: Навч.посібник / Ук-лад.: В.Б.Абрамов, В.О.Бржезицький, О.Р.Проценко, під ред. Бржезицького В.О. –К.:НТУУ «КПІ», 2015. – 235 с.
4. High-voltage engineering and testing. 3 rd ed., edited by Hugh M. Ryan. London : The Institution of Engineering and Technology, 2013. 960 p.
5. Кудря С.О. Нетрадиційні та відновлювальні джерела енергії: підручник. Київ, НТУУ «КПІ», 2012.- 492 с.
6. Лежнюк П. Д. Використання методів нейромодельовання в оперативній діагностиці високовольтного обладнання / П. Д. Лежнюк, О. Є. Рубаненко, І. А. Жук // Технічна електродинаміка. Тематичний випуск. Проблеми сучасної електротехніки. Частина 3. – 2008. – С. 75–80.
7. Електропостачання : підручник / П. О. Василега. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 521 с.
8. Техніка і електрофізика високих напруг: Навч. посібник / За ред. В.О.Бржезицького та В.М.Михайлова. – Харків: НТУ „ХПІ” – Торнадо, 2005. – 930 с.

Додаткова література:

1. Renewables in Cities 2021 Global Status Report
2. P.S.R. Murty Electrical Power Systems. – 1st Edition. – 2017. – 840p.
3. Фізичне матеріалознавство: Навч. посіб. / Ю.М. Поплавко, Л.П. Переверзева, С.О. Воронов, Ю.І. Якименко. - К.: НТУУ «КПІ», 2007. – Ч. 2: Діелектрики. - 392 с.
4. International Energy Agency. – U.S. Energy Information Administration | International Energy Outlook 2021. 386 p. <http://www.iea.org/weo>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%), та поточного оцінювання (60%).

Екзамен: 2 запитання з теорії + розв'язання задачі.

Поточне оцінювання: онлайн-тест та курсова робота (по 30%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Кессаєв О.Г

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Омеляненко Г.В.